

Mist in het groene huis

De Morgen - 27 nov. 1999

De twee equipen die morgen om de top van Ecolo strijden, blinken uit in programmatische eensgezindheid. Toch is de kilte tussen beide trio's niet van de lucht. Een zoektocht naar wat hen scheidt, levert een warrig beeld op van foute percepties, gemeente en betreurde verwijten, gegoochel met achterhaalde etiketten. Au fond vertrekken ze samen met dezelfde bagage in tegengestelde richting. De ene kijkt naar de partij, de ander naar de beweging. Bij Agalev hopen ze vurig dat de zusterpartij morgen een streep onder de geschillen trekt.

Waver, woensdagavond, drie hoog in de tot stadhuis omgebouwde oude kerk van de geschoeide karmelieten. Aan weerszijden van de moderatrice zitten telkens twee leden van elk trio. Het evenwicht is doordacht. Marie-Thérèse Coenen uit het trio Burnotte-Coenen-Henry kan er die avond niet bij zijn, zodat ook de rivaliserende equipe iemand moest thuislaten. Philippe Defeyt uit het trio Bauduin-Defeyt-Ernst offerde zich op.

De avond wordt deskundig in gespreksrondes opgedeeld, de vragen op voorgedrukte formulieren naar een vraagsteller gekanaliseerd. Onze aanwezigheid onder de toehoorders wordt vermeld, maar hindert het vrije woord niet. Bij Ecolo hebben ze duidelijk ervaring met debat en openheid.

De twee ploegen zijn aan hun zesde regionale voorstelling annex debat toe en dat is hen niet in de koude kleren gaan zitten. De spanning tussen beide teams is gestegen in het zicht van de verkiezing van het driekoppige federale secretariaat (de partijleiding bij Ecolo) morgen. Pas aan het einde van de avond komen de verschillen scherp in beeld.

Het mislukken van de ecotaks komt als eerste thema uit de vragen naar voren. Daniël Burnotte wijt dat aan een naïef geloof in de kracht van het idee, dat sneuvelde omdat er een onvoldoende groot maatschappelijk draagvlak voor was. Brigitte Ernst haalt de gescheiden ophaling van afval aan om te illustreren dat een mentaliteit snel kan omslaan en is ervan overtuigd dat de ecotaks mislukt is omdat de groenen toen niet in de regering zaten: "Je mag een politieke partij toch niet verwarren met een niet-gouvernementele organisatie! In de regering moet je de hefbomen van de macht gebruiken."

Philippe Henry vindt dat zij getuigt van goedgelovigheid: "Alsof het volstaat om in de regering te zitten om van alles en nog wat te realiseren, als de maatschappelijke steun niet voorhanden is. Daarom moet je de mensen blijven overtuigen van ons project!"

Zijn medestander Daniël Burnotte, die al eens federaal secretaris was tussen '92 en '94, krijgt het op zijn heupen. Hij poneert dat er moet worden gewerkt met doelstellingen op middellange termijn en waarschuwt ervoor om de haverklap de balans op te maken van wat Ecolo er in de regering van bakt. "Met de andere equipe vrees ik een terugkeer naar het regime van de autonome regionale assemblees uit de jaren '80. In dat geval staan we binnen zes maanden uit de regering want het constante evalueren past niet in een logica van de middellange termijn."

Even later halen Jacques Bauduin en Brigitte Ernst uit naar de clanvorming, het uitsluiten van bepaalde partijmilitanten, de logica van de meerderheid en de subtiele afrekeningen op vergaderingen. Ze dromen van "een meer conviviale partij, waar er geen minderheden meer zijn".

Burnotte geeft tegengas: "Het is onzin te doen geloven dat er geen minderheden meer zullen bestaan, want dan is de democratie verdwenen. Je kunt niet buiten de logica van de meerderheid, wat niet betekent dat het telkens om dezelfde meerderheden gaat."

"Zie je wel dat ze er is, de tegenstelling", zegt ULB-politoloog Pascal Delwit na afloop. Zijn opmerking is pertinent, want bij de aanvankelijke voorstelling van beide teams was het zoeken en tasten naar verschillen waarop ze trouwens zelf niet de vinger konden leggen.

De rust waarmee de kritiek over en weer gaat, is opvallend. Maar achter de uitspraken gaat veel schuil.

Beide ploegen hebben een duidelijk verschillende opvatting over hoe de partij geleid moet worden. Over wel of niet deelnemen aan de regering bestaat er geen discussie. Maar is regeringsdeelname een manier om in de samenleving dingen te doen veranderen of een onderdeel van een strategie om je aanhang te vergroten? Daar lijkt het onder meer over te gaan.

Terwijl het trio Burnotte-Coenen-Henry zich profileert als de garantie dat de ingeslagen weg verder wordt gevolgd en voluit achter de ministers gaat staan, wil het trio Bauduin-Defeyt-Ernst de 'juiste afstand' tegenover de ministers bewaren en zich concentreren op de beweging die Ecolo moet zijn. Geen ploeg die de lijn van de meerderheid in praktijk brengt maar alle tendensen wil verenigen. Bauduin doet dit met het zicht op de gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar en de parlementsverkiezingen over vier jaar.

Ecolo had de vorige keer immers een boulevard voor zich liggen. De PS was gehavend door de affaires, de PSC door interne twist en extreem-rechts lag in Wallonië op apegapen. Met de komst van Elio di Rupo aan het hoofd van de PS wordt de terugkeer van de Waalse socialisten ingezet en moet Ecolo er alles voor doen om de verovering van het linkse speelveld te consolideren, zo redeneert Bauduin.

Jacques Bauduin, de RTBf-presentator en intellectueel die bekendstaat om zijn politieke analyses, pleit daarom voor de 'nieuwe synthese' die Ecolo moet maken op basis van de verschillende strekkingen binnen de partij en bij de vele nieuwe kiezers. Hij zou willen dat Ecolo de spil wordt waarrond de Waalse linkerzijde zich hergroepeert. Meer dan nu zouden de groenen zich daarom volkser moeten opstellen.

De ploeg-Burnotte ziet geen reden voor een nieuwe synthese en gelooft niet dat drie mensen alle tendensen binnen de partij in zich kunnen verenigen. Zij vreest dat de onderlinge verschillen weerspiegeld zullen worden in het federaal secretariaat en inertie het resultaat zal zijn.

Groeipijnen

Toch maken die politieke overwegingen niet het wezenlijke uit van de strijd om de macht, al was het maar omdat de breuklijnen niet altijd tussen maar ook door de équipes lopen. Het ziet er veel meer naar uit dat er allerhande groeipijnen in het spel zijn.

Er loopt onmiskenbaar een fundamentele breuklijn door de ploeg-Bauduin. Toen uittredend federaal secretaris Jacky Morael (die er de brui aan geeft en in het andere trio vervangen is door de jonge gewezen studentenleider Philippe Henry) Ecolo voor de verkiezingen duidelijk als een meer linkse partij profileerde, werd hij daarop aangevallen door Philippe Defeyt, een man die binnen en buiten de partij geroemd wordt als een expert inzake sociaal-economische kwesties.

Bauduin en Defeyt stonden al eerder tegenover elkaar. Defeyt, één van de stichters van Ecolo, was aanvankelijk hoegenaamd niet te spreken over de demarche van Bauduin en anderen om via de fameuze staten-generaal van '96 een opening te maken naar 'la société civile'. Samen met die andere Namense stichter en huidig europarlementslid Paul Lannoye vreesden zij dat de uit de Gauche Unie afkomstige Bauduin erop uit was Klein Links bij Ecolo onder te brengen. Defeyt legde zich neer bij de ruim gedragen beslissing om de staten-generaal te houden en ook Paul Lannoye gaf een jaar later toe dat hij zich vergist had.

Maar Defeyt kan het imago niet meer van zich afschudden dat hij een aanhanger blijft van de 'strategie-aimant' terwijl Ecolo al enkele jaren de olievlekstrategie huldigt. De eerste gaat ervan uit dat het project zo goed en aantrekkelijk is dat 'liefhebbers' zich zullen melden als ijzer bij een magneet. Aanhangers van de tweede strategie willen met de diverse geledingen van de maatschappij in dialoog treden over het project en zoeken naar synergieën.

Met fundamentalisme versus realisme heeft dit niets te maken, een etiket dat ook intern willens en wetens onterecht wordt gebruikt om het verschil tussen beide équipes te duiden. Defeyt was trouwens de man die over de ecotaks heeft onderhandeld in ruil voor de groene steun aan de Sint-Michielsakkoorden. "Hij was meer realo dan ik!", zegt Jos Geysels, de politiek secretaris van Agalev, daarover.

Ook een ander etiket, dat van katholieken versus vrijzinnigen, is misbruikt in de strijd om de macht. Het was Bauduin die had gewaarschuwd dat de equipe-Burnotte "een slecht teken was voor de vrijzinnigen". Nu betreurt hij zijn woorden. Hij was gebeten door de vrijzinnige ULB-politoloog Pascal Delwit die er een dag eerder tijdens een radio-uitzending op had gewezen dat vijf van de zes kandidaten uit katholieke sociaal-culturele organisaties kwamen. Hij waarschuwde Ecolo voor een kloof tussen een 'katholieke' top en een veelkleurige achterban.

De vrijzinnige Bauduin, die zich uitslooft om als kandidaat van de basis over te komen (maar wel met Defeyt in de hoogste partijorganen meedraait en/of aan regeringsonderhandelingen heeft deelgenomen!) kon dit niet over zich laten gaan en wilde met het etiket het verschil maken tussen beide ploegen. Dat heeft wonden geslagen, omdat zowat iedereen bij Ecolo ervan overtuigd is dat de groenen dat oude schisma hebben overstegen.

Malaise

Het interne over en weer sturen van, gemeente en valse, verwijten en van achterhaalde etiketten is niet alleen toe te schrijven aan de koorts die eigen is aan een verkiezingsstrijd. Ze enten zich op een onmiskenbare malaise bij de militanten.

Zij worden overladen met informatie waarin ze de prioriteiten niet meer herkennen. Allerhande vergaderingen, die de interne democratie moeten garanderen, worden een zaak van de permanenten omdat de militanten er door hun beroepsleven, familiale leven en lokale inzet niet meer geraken. De militant is niet meer mee en dat wordt ook door de huidige partijtop ootmoedig toegegeven. "We hebben de militant wellicht wat te snel doen werken. Hij klaagt dat hij onvoldoende tijd heeft gehad om na te denken over strategische beslissingen die zich aandienen", bekent Jacky Morael.

In Waver zit er zo iemand voor ons. "Ik ontvang te veel papieren en ik vergis mij vaak in mijn keuze", fluistert de militant zijn buurman schouderophalend in het oor. Te veel informatie doodt de informatie.

Burnotte en co. hebben er echter moeite mee dat Bauduin en co. de malaise gebruiken om hun persoonlijke ambities een duw te geven. Het verwijt van deze laatste, dat de 'familie' rond Morael (Burnotte c.s. worden daartoe gerekend) te veel onder de gediplomeerde vrienden rekruteert, valt hen bitter op de tong.

Het is moeilijk te achterhalen of het om terechte kritiek gaat dan wel over door ongenoegen geïnspireerde frustratie. Zo is Bauduin geen verkozen maar gecoöpteerd lid van de conseil de fédération, het interne parlement van Ecolo. Defeyt is dan weer tijdens de onderhandelingen voor het federale regeerakkoord opzijgezet na kritiek van de onderhandelingspartners dat hij lessen gaf in het grote gelijk in plaats van te zoeken naar compromissen.

Daar staat tegenover dat de 'equipe van het apparaat' zoals Burnotte en co. misprijzend worden genoemd, zich in de vaart der dingen niet willen laten hinderen door afwijkende meningen. Die kunnen aan bod komen in de bestaande organen en als je, zoals Philippe Defeyt, geregeld in de minderheid geraakt met je standpunten, moet je je daarbij kunnen neerleggen, is de redenering.

Het is een schijnbare paradox dat in de meest democratische partij van het land, waar zoveel gepraat wordt, er zoveel al dan niet gekweekte misverstanden kunnen gedijen. Met de interne democratie wordt de menselijke subjectiviteit niet uitgeschakeld.

Het debat kon op geen slechter moment komen. Ecolo zoekt haar weg nog als regeringspartij en kan deze interne twist missen als kiespijn. Hij had trouwens vermeden kunnen worden, want het huidige federaal secretariaat had een mandaat tot 2002. Maar na

zo'n fundamentele keuze als deelnemen aan de macht eist de Ecolo-militant een debat. Met slechts 60 procent van de partij die het federale regeerakkoord steunde op 10 juli, snakte ook de partijleiding naar een nieuwe vertrouwensstemming.

Terug naar Waver. Een militant vraagt aan zijn buurman of hij zijn keuze al heeft gemaakt. Als het antwoord uitblijft, ventileert hij het zijne: "Waar Bauduin en de zijnen voor staan, ç'est sympa. Maar ik vrees dat de anderen de zaak beter zullen beheren."

Henry: 'Alsof het volstaat om in de regering te zitten om van alles te realiseren, als de maatschappelijke steun niet voorhanden is'
Morael: 'We hebben de militant wellicht te snel doen werken. Hij heeft onvoldoende tijd gehad om na te denken over strategische beslissingen'

Jacques Bauduin, Brigitte Ernst en Philippe Defeyt willen alle tendensen verenigen (Foto's Belga)

Daniël Burnotte, Marie-Thérèse Coenen en Philippe Henry staan voor de logica van de meerderheid. (Foto's Belga)

Basismilitanten bijeen in Waver woensdagavond. (Foto Gert Jochems)

Sybille Decoo

Copyright © 1999 De Persgroep Publishing. Tous droits réservés